

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ



**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ:
МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ
ДОСВІД**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ**

16 грудня 2022 року

Одеса-2022

Затверджено на засіданні науково-методичної ради
Одеського державного університету внутрішніх справ
(Протокол № 5 від 20 грудня 2022 року)

Редакційна колегія:

А.В. Денисова – завідувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

О.М. Коропатов – завідувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Ю.В. Кузьменко – професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор педагогічних наук, доцент.

Актуальні питання запобігання корупції: міжнародний та національний досвід: збірник матеріалів Всеукраїнського науково-практичного круглого столу (16 грудня 2022 року, м. Одеса) / за ред. А.В.Денисовой. Одеса: ОДУВС, 2022. 92 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнського науково-практичного круглого столу «Актуальні питання запобігання корупції: міжнародний та національний досвід». У працях авторів розглянуто питання теорії і практики розвитку права в сучасному світі щодо кола проблем з боротьби із корупцією; зміни в українському та міжнародному законодавстві відповідно до викликів часу.

Усі представлені матеріали у збірнику подано у авторській редакції.

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Пишна А.Г., кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції, факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності, Одеського державного університету внутрішніх справ

Останнім часом у багатьох країнах проводиться активна правова політика у сфері протидії корупції. Однак, незважаючи на розвинену законодавчу базу України у сфері протидії корупції і націленість державної політики на її ліквідацію, корупція у країні викликає безліч нарікань.

У даний час не можна стверджувати про значні досягнення у сфері її подолання, корупція набула системного характеру. Вона в значній мірі обумовлена неефективністю державного управління, особливостями суспільного менталітету, специфікою політичної культури, а також нерозвиненістю інститутів громадянського суспільства, покликаних контролювати діяльність органів виконавчої влади. До того ж соціально-економічні та політичні умови життя суспільства постійно змінюються, «корупційне поле» соціальних взаємодій оновлюється через упровадження в нього все нових дійових осіб. Іншими словами, коло об'єктів і суб'єктів корупційних відносин постійно розширюється. Із корупцією стикаються практично всі громадяни, тоді як проявляються і відповідно караються лише окремі чиновники, які вчинили корупційні дії. Як наслідок, це підриває принцип невідворотності покарання і зводить нанівець результативність антикорупційних заходів.

Неефективність правової політики у сфері запобігання та протидії корупції обумовлена слабким державним контролем із протидії корупції, недосконалістю законодавства (наявністю законодавчих прогалин, правових колізій, заплутаністю правових норм, безліччю підзаконних актів тощо), а також зниженням морально-духовного потенціалу суспільства з панівним у ньому правовим нігілізмом, невір'ям громадян у невідворотність покарання користолюбства чиновників.

Вищезазначені аспекти визначають особливу актуальність і необхідність теоретичного та практичного переосмислення накопиченого досвіду й аналізу законодавчого регулювання в даній сфері, а також узагальнення практики реалізації органами виконавчої влади заходів, спрямованих на протидію корупції на сучасному етапі розвитку держави і права.

Сьогодні міжнародне співтовариство з метою підвищення ефективності боротьби з корупцією розробляє різні правові рекомендації, наполягає на необхідності вдосконалення антикорупційного законодавства. Утім успіх реалізації зазначених рекомендацій в Україні передбачає врахування сформованої правової системи.

У спеціальній літературі розрізняють корупцію політичну і економічну [1]. Розвиток політичної корупції може призвести до неконтрольованої політичної ситуації у країні, оскільки вона являє реальну загрозу демократичним інститутам і балансу різних гілок влади. Економічна корупція знижує ефективність ринкових інститутів і регулюючої діяльності держави.

Таким чином, для створення дієвого механізму реалізації адміністративно-правових засобів запобігання та припинення корупції в державних органах України необхідно: використовувати історичний, міжнародний досвід; упроваджувати наукові розробки і позитивний міжнародний досвід боротьби з корупцією; використовувати рекомендації міжнародних організацій та експертів у процесі нормотворчої діяльності та забезпечення ефективного функціонування правоохоронних органів.

Основним напрямом боротьби з корупцією має бути її запобігання, тобто вплив на її причини й умови. Відтак антикорупційна політика є частиною державної політики і повинна включати в себе заходи, спрямовані на вирішення таких завдань: організація боротьби з корупцією на всіх її рівнях; звуження поля умов і обставин, що сприяють корупції; збільшення ймовірності виявлення корупційних дій і покарання за них; вплив на мотиви поведінки посадової особи; створення атмосфери суспільного неприйняття корупції у всіх її проявах [2, с. 68].

Так, запобігання корупційним правопорушенням здійснюється шляхом організації і проведення моніторингу ефективності боротьби з корупцією, кінцева мета якого полягає в отриманні об'єктивної інформації, що є основним і необхідним елементом ефективного управління. У даному контексті слід виділити основні напрями, за якими буде здійснюватися антикорупційний моніторинг, а саме:

вивчення громадської думки про стан корупції; вивчення й аналіз виявлених корупційних правопорушень; проведення аналізу скарг і звернень фізичних і юридичних осіб про факти вчинення корупційних правопорушень, що надійшли в державні органи; узагальнення результатів перевірок, проведених у державних органах; узагальнення результатів антикорупційної експертизи нормативних правових актів і їх проектів; проведення аналізу публікацій про корупцію в засобах масової інформації; здійснення контролю за виконанням заходів, передбачених у планах протидії корупції, і узагальнення отриманих даних.

Таким чином, існуючу систему суб'єктів протидії корупції в Україні можна поділити на дві групи:

а) спеціалізовані суб'єкти, які визначають основні напрями державної політики у сфері протидії корупції, забезпечують розробку і прийняття законів, розподіляють функції між органами виконавчої влади, координують їх діяльність, здійснюють і забезпечують ефективну реалізацію державної антикорупційної політики, реалізують запобігання посадовим і корупційним злочинам;

б) неспеціалізовані суб'єкти, пов'язані зі спеціалізованими суб'єктами єдиними цілями, а також інформаційними, координаційними і правовими зв'язками, у тому числі: комерційні та некомерційні організації із різними формами власності, підприємства і установи, громадські, міжвідомчі та місцеві комісії, асоціації і фонди; політичні партії і масові громадські організації, що діють на основі статутів і положень та мають вертикальну і горизонтальну структури на різних рівнях; ЗМІ; об'єднання та молодіжні формування; профспілки; громадські організації і формування, створювані на добровільних засадах.

Спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції є органи прокуратури, органи внутрішніх справ України, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції [3, с. 78].

Удосконалення діяльності щодо запобігання корупції треба пов'язувати з комплексним здійсненням правових, політичних, організаційних, технічних і фінансових заходів, що забезпечують розвиток необхідних механізмів, реалізація яких дозволить створити вагомі передумови для докорінної зміни ситуації у сфері протидії масштабним проявам корупції.

Література

1. Запобігання корупції у запитаннях і відповідях: посібник для суддів. К.: Ваіте, 2017. 146 с.

2. Національна доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики: 2021.

3. Коваленко В. В. Особливості формування концепції запобігання корупційного правопорушенням в Україні, 2020.

Карагіоз Р.С.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Компанієць К.Д., Коропатов О.М.

ЕТИКА ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Крижановська О.В.

КОРУПЦІЯ, ЯК ПРИЧИНА ЗАНЕПАДУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
УКРАЇНИ

Леонова А.К., Коропатов О.М.

ДЕЯКІ ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Кузьменко Ю.В., Ворогушина А.О.

АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ

Мазур А.С., Коропатов О.М.

КОРУПЦІЯ ТА ПРОФЕСІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Пишна А.Г.

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Рудой К.М.

УДОСКОНАЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО
ЗАКОНОДАВСТВА

Середницька І.А.

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Стулова К.К.

ЩОДО ПИТАННЯ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Тригуб С.М.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ
ЗАСОБІВ ТА НАПРЯМКИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРИ ВЗАЄМОДІЇ
ПОЛІЦІЇ З ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ТА
ГРОМАДСЬКІСТЮ

Філатова Є.

КОРУПЦІЯ – ІНСТРУМЕНТ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЧОРНОЇ
ТРАНСПЛАНТОЛОГІЇ

Хілобок Д.Р., Сірко В.С.

ДОСВІД СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇН ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ